

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล
สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

Integrated learning management for Nursing student development in humanized
health care, Praboromrachanok Institute

วัชรีย์ อมรโรจน์วรฤทธิ*

Wacharee Amornrojanavaravutti

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น, ขอนแก่น 40000

Boromarajonani College of Nursing, Khonkaen, Khonkaen, 40000 Thailand

*Corresponding Author E-mail: directorbcnkk@gmail.com

นิระมล สมตัว

Niramol Somtua

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น, ขอนแก่น 40000

Boromarajonani College of Nursing, Khonkaen,

Khonkaen, 40000 Thailand

เบญจพร ทิพยผลาผลกุล

Benjaporn Tippyaphalapholgul

สถาบันพระบรมราชชนก, นนทบุรี 11000

Praboromarachanok Institute, Nonthaburi, 11000 Thailand

(Received: March 5, 2020; Revised: March 28, 2020; Accepted, May 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกและศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ทำการศึกษาในนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คนและปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน ดำเนินการวิจัยระหว่างปีการศึกษา 2560 ปีการศึกษา 2562 แบ่งออกเป็น 2 ระยะที่ 1 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มี 3 ขั้นตอน ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มี 4 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การถอดบทเรียนด้วยการสะท้อนคิด เทคนิคตะกร้า 3 ใบ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) = 0.86 ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยมีหลักสูตรแบบบูรณาการและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพและกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) กระบวนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2

กำหนดประเด็นปัญหาเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล ขั้นที่ 3 การทบทวนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์และสะท้อนคิดเป็นกลุ่ม ขั้นที่ 4 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์เชิงลึก ขั้นที่ 5 สร้าง Growth mindset ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยตลอดหลักสูตรมีการบ่มเพาะนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตลอดหลักสูตรในช่วงปฐมนิเทศ ระหว่างการศึกษาในวิทยาลัยและปัจฉิมนิเทศ การจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนผู้สอนใช้บทบาทการโค้ช (Cognitive Coach) เพื่อกระตุ้นจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา เป็นชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน (ดี,เก่ง,มีความสุข) สะท้อนผลให้ปรากฏเป็นรูปธรรมคือการเปลี่ยนผ่านความคิดใหม่ (Growth mindset) ของทั้งผู้สอนและผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นนักศึกษาพยาบาลฯ ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2560 ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.53,SD=0.62$ จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ระดับความคิดเห็นนักศึกษาพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2561 ทั้ง 3 ระยะ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.62,SD=0.60$ จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) นักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่พยาบาลที่ต้องใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการ วิทยาลัยพยาบาลมีระบบครอบครัวเสมือนคอยสนับสนุนให้กำลังใจ มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานเพื่อดูแลประชาชนในภูมิภานาของตนและทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นได้ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ ควรมีการติดตามความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของบัณฑิตเพื่อสะท้อนถึงความยั่งยืนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ซึ่งหากการจัดการเรียนรู้สามารถทำให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์จะยังคงอยู่กับบัณฑิตพยาบาลตลอดไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ,จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์,นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The purposes of this research were to develop an integrated learning management process for the development of service minds with human heart of nursing students under the Praboromarajchanok Institute, and to study the effects for Nursing student development in humanized health care, Praboromrchanok Institute. Conducting studies in nursing students at the College of Nursing. Praboromrchanok Institute. The project for the production of nursing for the development of public health in the border provinces following the Somdetya in the academic year 2017, consisting of 30 people and 30 academic years in 2018, a total of 60 people. Research conducted during the academic year 2017 - 2019 is divided into 2 phases 1) The development of an integrated learning management process

for the development of service minds with human heart of nursing students under the Praboromarajchanok Institute has 3 steps 2) The experiment of integrated learning to develop service mind with humanity of nursing students Under the Royal Institute, there are 4 steps. Tools used for collecting data were Removing the lesson by reflecting on 3 basket techniques. The questionnaire on the characteristics of the service mind with the human heart, which has confidence. (Reliability) using the Cronbach's Alpha coefficient = 0.86. The results show that There is an integrated learning management to develop service mind with humanity. With an integrated curriculum and an integrated learning management process in general education courses Professional and extra-curricular activities (virtual family system). The learning process consists of 6 steps, consisting of step 1 creating awareness, step 2 defining issues, preparing personal reflection, step 3 reviewing facts from the situation, and reflecting into groups. Step 4. Understand the phenomena. Step 5. Create Growth mindset. Step 6. Apply to new situations. Throughout the curriculum students are incubated through the learning process organized during the orientation, the integrated learning management for the development of service minds with the humanity of the institute. education, learning process management during post-graduate education supervision Learning management at each step, the teacher uses the Cognitive Coach role to stimulate the mental service with the human heart of students. Is a professional learning community (Professional Learning Community: PLC) in order to achieve the goal of developing learner characteristics (good, smart, happy) reflecting the concrete results, namely the transition from the growth mindset of both the instructor and the learner. The students felt that the problems they were facing were a challenge. Listen to the ideas of people in the community. Raising awareness through volunteer activities for the public Opinion of nursing students Who have completed the academic year 2017, the overall picture is at the highest level ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.62$ out of 5 points). The opinion level of nursing students who graduated in the academic year 2018 showed that were at the highest level. ($\bar{x} = 4.62$, $SD = 0.60$ out of 5 points) Students have creative problem solving skills. As well as being aware of the role that nurses must pay attention to the problems and suffering of clients The nursing college has a virtual family system to support and encourage. There is an integrated learning management both in theory and practice. Able to perform duties to look after people in their homeland and work with other professions The suggestion in this research is The persistence of the service mind

identity should be monitored with the humanity heart of the graduates to reflect the sustainability of the service mind identity with humanity. If learning management can enable students to change the identity paradigm Mental service with heart. Humanity will remain with the nursing graduates forever.

Keywords: Integrated learning management, Humanized health care, Nursing students

ความเป็นมา

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมี “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” เป็นกรอบมีหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคน คือ ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พัฒนาคคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรมโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีนาคม 2560) สถาบันพระบรมราชชนกมีหน้าที่หลักในการกำกับดูแลเชิงนโยบายการจัดการระดับอุดมศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรสาธารณสุข (สถาบันพระบรมราชชนก, 2556) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการด้านสุขภาพระดับท้องถิ่น เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันและมีทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการอย่างมีอาชีพบนพื้นฐานความเข้าใจผู้รับบริการ (สงศรี กิตติรักษ์ตระกูล , มกราพันธ์ จุฑะรสก,จิราพร วัฒนศรีสิน,สุระพรพรณ พนมฤทธิ์,วิภาวรรณ อริยานนท์,เพียรพันธ์

อศวพิทยาและวัชรีย์ อมรโรจน์วรวุฒิ ,2554) โดยนำคุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการกำกับให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสำนึกในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (อำพล จินดาวัฒน์, 2549 ; ประเวศ ะสี, 2549 ; มกราพันธ์ จุฑะรสก, 2551; โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์,2552; สถาบันพระบรมราชชนก,2556) “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” คือการให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการบูรณาการตามสภาพการณ์จริงของชีวิตที่มีชุมชนและวิทยาลัยในสังกัดเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่ ดี เก่ง และมีความสุขกลับไปรับใช้สังคมชุมชนประเทศชาติ (ลิลลี่ ศิริพร,มกราพันธ์ จุฑะรสก ,ศุกรใจ เจริญสุข,เฟื่องฟ้า นรพัลลภและณิขดา สารถวัลย์แพศย์,2557)โดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาการสอนแบบ “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ” (Integrated Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหรือ

ทักษะเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยองค์รวมและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรเน้นการสอนแบบบูรณาการ มีเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้เพื่อนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) สู่การบรรลุถึงขั้นการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านภาวะภายในตนเองของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติการเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) คุณลักษณะของผู้มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ที่สะท้อนผ่านตัวบ่งชี้ 3 ตัวชี้ คือจิตบริการ (Service mind) การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการให้บริการที่สำนึกรับผิดชอบทั้งในเชิงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นการดูแลทั้งสภาวะของจิตวิญญาณที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล (สมควร หาญพัฒนชัยกูร, มกราพันธ์ จุฑารสกล, ลิลลี่ ศิริพร และคณะ, 2557) สถาบันพระบรมราชชนกผลิตบัณฑิตด้านสุขภาพที่คำนึงถึงความต้องการของประเทศชาติภายใต้อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาลมาเป็นระยะเวลากว่าศตวรรษโดยได้มีการคัดเลือกบุคลากรและนักเรียนในพื้นที่และกลับไปปฏิบัติงานในพื้นที่ อาทิ โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัด ได้แก่สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส จำนวน 3,000 คน ผู้เรียนได้มีโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในพหุวัฒนธรรม ถูกหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ที่มีความเอื้ออาทร ดูแลผู้คนทุกเชื้อชาติ ศาสนาให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข นำความสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมไทย (สาธิตา เมธนาวิณ, 2553) ส่วนโครงการผลิตพยาบาลชุมชน เพื่อชุมชนของชุมชนและโดยชุมชน จังหวัดขอนแก่น สถาบันพระบรมราชชนกได้ร่วมมือกับสถานบริการสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนพยาบาลในจังหวัดขอนแก่น ผลิตพยาบาลเพื่อไปปฏิบัติงานในพื้นที่และให้บริการผู้รับบริการด้วยจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น เป็นสถาบันผลิตนักศึกษาในโครงการนี้ทั้งสิ้น 200 คน สร้างอัตลักษณ์นักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมระบบครอบครัวเสมือน (สุวคนธ์ แก้วอ่อน, 2557) จากการบ่มเพาะตลอดหลักสูตรตั้งแต่การปฐมนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและช่วงปัจฉิมนิเทศ เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบซึ่งบูรณาการสุนทรียสนทนาและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ การคิดอย่างเป็นระบบซึ่งมีเป้าหมายคือการคิดอย่างเป็นองค์รวม มิใช่การคิดแบบแยกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ มีการใฝ่เรียนรู้ มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (มกราพันธ์ จุฑารสกล, 2551) โดยเฉพาะมีความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (จรี แสนสุข, นิระมล สมด้ว, แสงดาว จันทร์ดา, 2558) ซึ่งเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงทำให้มีการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ด้วยหลักเหตุผลทำให้รู้และเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ รวมทั้งทำให้เข้าใจผู้อื่น

เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีพฤติกรรม การให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อย่าง แท้จริง (วิไลวรรณ วัฒนานนท์, 2561) รวมถึง โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพ ประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้า โดยสภาการพยาบาลร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข โดยเลือกนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนหรือเป็นบุตรธิดาของ ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 500 คน เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ ในสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในระดับตำบลใน พื้นที่ชนบทห่างไกลแบบยั่งยืน นักศึกษาพยาบาล ในโครงการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้ง ภาครัฐและเอกชน รวมถึงวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 30 แห่ง ทั่วประเทศทุกภูมิภาค ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาต้อง มีกระบวนการป้อนเพาะพัฒนาการเรียนรู้ตลอด 4 ปีการศึกษาด้วยการ“สร้างจิตสำนึกบริการด้วยใจ รัก”อันหมายถึง การปลูกฝังให้นักศึกษามี คุณธรรมจริยธรรมในการตระหนักรู้ สำนึกถึง ชุมชนบ้านเกิด ด้วยการกลับไปปฏิบัติหน้าที่ ในสถานบริการตามจังหวัดชายแดน ซึ่งวิเคราะห์ แล้วมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก คือจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มุ่งสร้าง ผู้เรียนที่มีคุณธรรมซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เอื้ออาทร (มกราพันธ์ จุฑะรสก, ลิลลี่ ศิริพรและอณิษฐา จุฑะรสก, 2557; มกราพันธ์ จุฑะรสก, 2556; สถาบันพระบรมราชชนก, 2556) เพื่อการกลับไป รับใช้ชุมชนด้วยความรักและความกตัญญู

ต่อชุมชนชนบทนั้น เป็นการกระจายอัตรากำลัง พยาบาลวิชาชีพสู่ชุมชนท้องถิ่น สร้างความเสมอ ภาคในการเข้าถึงบริการของรัฐอย่างทั่วถึงเป็นการ สร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสำหรับคนไทย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในนักศึกษา พยาบาลโครงการดังกล่าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งใน ความรับผิดชอบร่วมผลิตกับสภาการพยาบาล เพื่อสะท้อนจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการปลูกฝังตลอด ระยะเวลา 4 ปี ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ โครงการฯ คือได้นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการตระหนักรู้ สำนึกถึงชุมชน บ้านเกิด ด้วยการกลับไปปฏิบัติหน้าที่ในสถาน บริการตามจังหวัดชายแดน อันเป็นการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการคือการ แก้ปัญหาความขาดแคลนอัตรากำลังคือพยาบาล วิชาชีพในพื้นที่ชนบทห่างไกล สอดคล้องกับ หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถาบันพระบรม ราชชนกในการพัฒนาวิชาชีพให้มีความรู้ คู่คุณธรรม ในการสร้างจิตสำนึกและให้บริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงต้องการศึกษาผลของการพัฒนาระบบการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (จิตสำนึกบริการ ด้วยใจรัก) ของนักศึกษาพยาบาลในโครงการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยใจ ความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก

2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 30 แห่ง โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คนและปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน (รุ่นที่ 4และรุ่นที่ 5) 2) กรณีศึกษานักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2561 3) อาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น จำนวน 7 คน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนีขอนแก่น (IRB - BCNKK-6-2017)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยใช้การถอดบทเรียนด้วยการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ แนวคำถาม 1) รู้สึกอย่างไรต่อกระบวนการเรียนรู้ 2) กระบวนการเรียนรู้ได้ทำให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง และ 3) ท่านคิดว่าจะนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 38 ข้อ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha)=0.86 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะเวลาในการทำวิจัย

สิงหาคม 2560 – ตุลาคม 2562

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาสถานการณ์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกกรณีศึกษานักศึกษาพยาบาลโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้า วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น และใช้แบบสำรวจความคิดเห็นนักศึกษาพยาบาลโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ทั้ง 30 แห่ง (รุ่นที่ 4 และรุ่นที่ 5) ซึ่งสำเร็จในปีการศึกษา

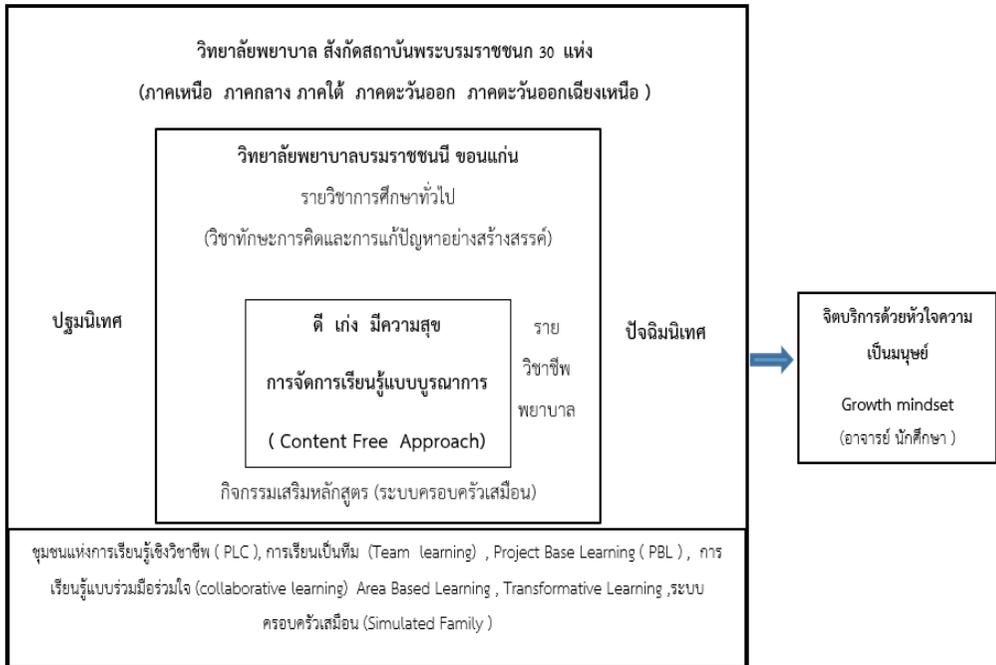
2560 จำนวน 30 คนและปีการศึกษา 2561
จำนวน 30 คน

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยครั้งนี้การ
วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการศึกษา
สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรของแต่ละวิทยาลัยพยาบาลในสังกัด
สถาบันพระบรมราชชนก แต่ได้ใช้กรณีศึกษาการ
จัดการเรียนรู้ของ วพบ ขอนแก่น เป็นกรณีศึกษา
เพื่อถ่ายโยยการเรียนรู้ (Transfer of learning)
ไปสู่บริบทของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบัน
พระบรมราชชนกอื่นๆ ที่มีชุมชนการเรียนรู้
เชิงวิชาชีพร่วมกันทุกภูมิภาคซึ่งจัดการศึกษาแบบ
บูรณาการประกอบด้วยหลักสูตรบูรณาการและ
การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
เพื่อบรรลุเป้าหมายคือผู้เรียนที่ดี เก่งและมี
ความสุขเช่นกันโดยเฉพาะมีการกำหนด
อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
ร่วมกัน ประกอบด้วยตัวชี้วัดร่วม คือจิตบริการ
(Service mind) การคิดวิเคราะห์ (Analytical
thinking) และการมีส่วนร่วม (Participation)
ถึงแม้จะการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันตามความ
เหมาะสมแต่ละรูปแบบของแต่ละวิทยาลัย
อีกประการหนึ่งคือมีแนวคิดพื้นฐานการเป็น
เครือข่ายระบบครอบครัวเสมือนอยู่ทุกภูมิภาค
ดังนั้นน่าจะทำให้สภาพการณ์ที่ศึกษามีความ
คล้ายคลึงกัน ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของ
นักศึกษาได้ใช้ แบบวัดชุดเดียวกันคือ
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล
ต่อคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็น
มนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลในนักศึกษาโครงการ
ผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชน

ในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าทั้งระยะ
ปฐมนิเทศและระยะปัจฉิมนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ร่วม
จัดการเรียนรู้ทั้งระยะปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ
ร่วมกับสภากาพยาบาลและสอบถามความ
คิดเห็นต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละ
วิทยาลัยของตัวนักศึกษาเอง วิเคราะห์ข้อมูล
เชิงคุณภาพจากการสะท้อนคิดในกระบวนการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มของวิทยาลัย
พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งพัฒนาและศึกษา
ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราช
ชนก แสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ระยะที่1 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มี 3 ขั้นตอน				
ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล ส.ค 60-ก.ย 60 (1เดือน)	เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล	การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก แยกประเด็นออกเป็น 1.จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2.จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 3.การคิดอย่างเป็นระบบ 4. การสะท้อนคิด 5.สุนทรียสนทนา 6.Growth Mindset	แบบสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย
ขั้นตอนที่ 2 การถอดบทเรียนเชิงประสบการณ์ ระยะเวลา ต.ค60-พ.ย60 (1เดือน)	เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล	1.รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) 1.1ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 1.2. ผู้บริหารการศึกษา 1.3. อาจารย์ผู้สอน 1.4 ตัวแทนจากสถานบริการ 1.5 กลุ่มแกนนำกัลยาณิตรจากสถาบันการศึกษาวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 2.ประมวลผลที่จากการสนทนากลุ่ม	1.ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 2.ผู้บริหารการศึกษา 3.อาจารย์ผู้สอน 4.ตัวแทนจากสถานบริการ 5.กลุ่มแกนนำกัลยาณิตร	ถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 3 การ สังเคราะห์การ จัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ ระยะเวลา ธ.ค 60-พ.ค 61 (6เดือน)	เพื่อกำหนดกรอบการ จัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อพัฒนา จิตบริการด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษา พยาบาลสังกัด สถาบันพระบรมราช ชนก	1.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องและผลการถอด บทเรียนจากการสนทนากลุ่มและ ผลการประเมินคุณลักษณะจิต บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาพยาบาลโครงการ ผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพ ประชาชนในจังหวัดชายแดนตาม รอยสมเด็จพระเจ้าสำเร็จการศึกษา 60 และ Growth mindset ของ ผู้สอน 2.กำหนดกรอบการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	1.ตำราเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง 2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการ จัดการศึกษา 3.ทีมแกนนำ กัลยาณมิตร 4.นักศึกษาพยาบาล โครงการผลิตพยาบาล เพื่อพัฒนาสุขภาพ ประชาชนในจังหวัด ชายแดนตามรอย สมเด็จพระเจ้าสำเร็จ การศึกษา 60 5. อาจารย์ผู้สอน	ถอดบทเรียนการ จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาจิต บริการด้วยหัวใจ ความเป็น มนุษย์ของ นักศึกษา พยาบาลสังกัด สถาบันพระบรม ราชชนก
ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มี 4 ขั้นตอน				
ขั้นตอนที่ 4 การ วางแผนนำไป ปฏิบัติ ระยะเวลา มี.ย 61 (1เดือน)	1.เพื่อตรวจสอบ คุณภาพของระบวน การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเพื่อ พัฒนาจิตบริการด้วย หัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษา พยาบาลสังกัด สถาบันพระบรมราช ชนก 2. ทำความเข้าใจกับ ผู้สอน	1.นำเสนอกระบวนการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการและขอ ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2.ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3.เตรียมอาจารย์ผู้สอนเพื่อการ โค้ชตามกระบวนการจัดการ เรียนรู้	1 อาจารย์ผู้สอน 2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การศึกษา ด้านการพยาบาล ผู้บริหารสถานศึกษา	การจัดการ เรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อ พัฒนาจิตบริการ ด้วยหัวใจความ เป็นมนุษย์ของ นักศึกษา พยาบาลสังกัด สถาบันพระบรม ราชชนก

ขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
<p>ขั้นตอนที่ 5 การนำไปปฏิบัติ ระยะเวลา ก.ค 61 – เม.ย 62 (9เดือน)</p>	<p>1. เพื่อทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก</p> <p>2. เพื่อเตรียมอาจารย์ให้เป็นผู้ได้ชและเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักศึกษา</p>	<p>ทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น</p> <p>ดำเนินการเป็น 3 ระยะ</p> <p>ระยะที่ 1 (ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลและทีมร่วมกับสภากาพยาบาล) การจัดกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมนิเทศโดยทีมวิทยากรจากวิทยาลัยพยาบาล</p> <p>สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นและทีม) ร่วมกับสภากาพยาบาล</p> <p>ระยะที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของสถาบันการศึกษา ใช้กระบวนการ 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นปัญหาเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล ขั้นที่ 3 การทบทวนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์และสะท้อนคิดเป็นกลุ่ม ขั้นที่ 4 ทำความเข้าใจปรากฏการณ์เชิงลึก ขั้นที่ 5 สร้าง Growth mindsets ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยบูรณาการกับวิชาชีพศึกษาทั่วไป กิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) และวิชาชีพพยาบาล</p>	<p>1.อาจารย์ผู้สอน 2.กรณีศึกษา นักศึกษาพยาบาล โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัด ชายแดนตามรอย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ การศึกษา ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น</p>	<p>1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาพยาบาล</p> <p>2. แบบสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3ใบ</p>

ขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
<p>ขั้นตอนที่ 5 การนำไปปฏิบัติ ระยะเวลา ก.ค 61 – เม.ย 62 (9เดือน)</p>	<p>1. เพื่อทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก</p> <p>2. เพื่อเตรียมอาจารย์ให้เป็นผู้โค้ชและเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับนักศึกษา</p>	<p>ระยะที่ 3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปัจฉิมนิเทศ</p> <p>โดยกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกด้วยใจรักนักศึกษาในโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้า โดยทีมวิทยากรจากวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นและทีม) ร่วมกับสภากรพยาบาล</p>	<p>1.อาจารย์ผู้สอน 2.กรณีศึกษา นักศึกษาพยาบาล โครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพ ประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าสำเร็จ การศึกษา ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น</p>	<p>1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาพยาบาล</p> <p>2. แบบสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3ใบ</p>
<p>ขั้นตอนที่ 6 การประเมินคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลและ Growth mindset ผู้สอน ระยะเวลา พ.ค 62-ก.ย 62 (4 เดือน)</p>	<p>1.เพื่อประเมินคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในนักศึกษาพยาบาล</p> <p>2.เพื่อประเมิน Growth mindset ผู้สอนและนักศึกษา</p>	<p>ประเมินคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในนักศึกษาพยาบาลโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 60 คน</p>	<p>1.กรณีศึกษานักศึกษาโครงการฯ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน 2.นักศึกษาโครงการฯ จาก วิทยาลัยพยาบาลทั่วประเทศที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน 3.อาจารย์ผู้สอน</p>	<p>1.แบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา</p> <p>2.แบบสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3ใบ</p>

ขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบยืนยันการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ระยะเวลา 23 ต.ค 62 (1เดือน)	เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล	ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการประเด็นดังนี้ 1. ความเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและวิชาชีพ 2. ความเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. ความเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษา 4. ความเป็นประโยชน์ในด้านนวัตกรรมการจัดการศึกษา 5. ความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาบูรณาการ	ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้แก่ 1. ด้านการพยาบาล 2. ด้านหลักสูตรและการสอน 3. ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป 4. ด้านการบริหารการศึกษาสถาบันพระบรมราชชนกกระทรวงสาธารณสุข	แบบสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่าเป้าหมายของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สามารถพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวมเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เน้นการสอนกระบวนการ เป็นสำคัญให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนมี

คุณธรรมจริยธรรมและเกิดความสุขในการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนที่ 2 การถอดบทเรียนเชิงประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถาบันพระบรมราชชนก เพื่อเป็นแนวทางในการนำสู่การจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีการถอดบทเรียนโดยใช้การสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ใหม่ (Growth mindset) ของผู้เรียนและผู้สอน การประเมินใช้การประเมินตามสภาพจริง ใช้ระบบครอบครัว

เสมือนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาพยาบาล บูรณาการกับรายวิชา ศึกษาทั่วไป (วิชาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์) และวิชาชีพมุ่งเพาะให้มีความ ต่อเนื่องโดยนักศึกษาทุกคนผ่านกระบวนการ เรียนรู้ตลอดหลักสูตร 3 ระยะ ประด้วยระยะที่ 1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมนิเทศ ระยะ ที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนา จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของ สถาบันการศึกษา ระยะที่ 3 การจัดการกระบวนการ เรียนรู้ในช่วงปัจฉิมนิเทศหลังสำเร็จการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนา จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของ นักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น มีการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยมีหลักสูตรแบบ บูรณาการและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการในรายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร(ระบบครอบครัวเสมือน) กระบวนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2 กำหนด ประเด็นปัญหาเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล ขั้นที่ 3 การทบทวนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ และสะท้อนคิดเป็นกลุ่ม ขั้นที่ 4 ทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์เชิงลึก ขั้นที่ 5 สร้าง Growth mindset ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ การจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนผู้สอนใช้บทบาท การโค้ช (Cognitive Coach) กระตุ้นการคิด

ขั้นสูงของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นจิต บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา ผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยความกระตือรือร้น (Active Learning) สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปรากฏการณ์ ทางสุขภาพที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม Growth mindset อาจารย์ผู้สอนเรียนรู้กระบวนการ สะท้อนคิด คิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ สนุกหรือสนทนา ไปพร้อมกับผู้เรียน “Teacher as a Learner” โดยมีโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert coach) เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะมีกลุ่มเพื่อน (Peer coach) เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ร่วมเรียนรู้ฝึกฝนทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ ผู้สอนควรมีบทบาทคอยเอื้ออำนวย ความสะดวก และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด แก้ปัญหาด้วยพลังคำถาม (Power Question) ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถยก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาให้ผู้เรียนได้สะท้อน คิดอย่างเหมาะสมโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่และสิ่งสำคัญของครูผู้สอนที่พึงมีคือ ความเป็นกัลยาณมิตร เรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู และนักศึกษา จากผลการศึกษาพบว่าความ คิดเห็นนักศึกษาพยาบาลโครงการผลิตพยาบาล เพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดน ตามรอยสมเด็จพระเจ้าในวิทยาลัยพยาบาล สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน มีความคิดเห็น ต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้ง 3 ระยะ ดังนี้ระยะที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมนิเทศ ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.52; SD = 0.57 จากคะแนนเต็ม 5) ข้อมูล

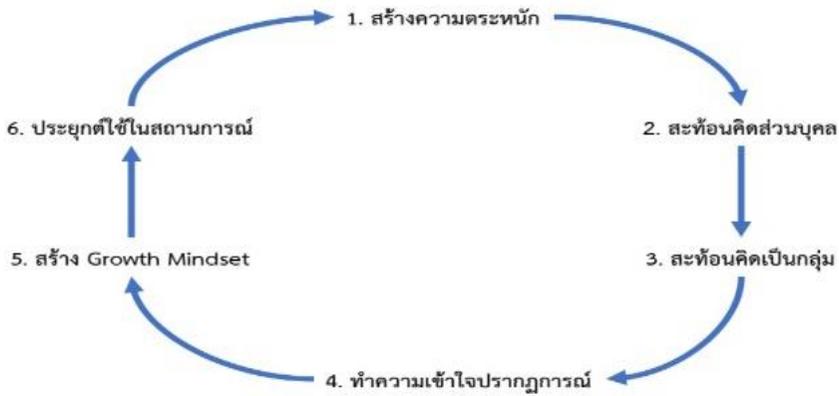
เชิงคุณภาพสะท้อนถึงการเตรียมความพร้อม
ปฐมนิเทศ สามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดแรง
บันดาลใจที่จะพยายามฟันฝ่าอุปสรรคใน
การศึกษาเล่าเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามที่
หลักสูตรกำหนดได้

ระยะที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณา
การเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็น
มนุษย์ของสถาบันการศึกษา พบว่าระดับความ
คิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.48;
SD=0.64จากคะแนนเต็ม5) ข้อมูลเชิงคุณภาพ
สะท้อนว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในแต่ละ
สถาบันล้วนช่วยเสริมสร้างความคิดที่เติบโตเพื่อ
เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดี มีอาจารย์เป็นเสมือนแม่
คอยให้คำปรึกษาสำหรับการเรียนรู้ สามารถนำ
สิ่งที่ได้เรียนมาตลอดหลักสูตรไปใช้ในการ
พยาบาลด้วยความเข้าใจเหมาะสมกับภูมิ
สังคมของพื้นที่

ระยะที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้
ในช่วงปัจฉิมนิเทศ ระดับความคิดเห็นภาพรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} =4.65; SD = 0.58 จาก
คะแนนเต็ม 5) ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนถึง
คุณค่าของการถ่ายทอดประสบการณ์จาก
วิทยากรจะช่วยให้เกิดการเตรียมตัวเพื่อการเป็น
พยาบาลวิชาชีพที่ดี และการเป็นข้าราชการที่ดี
กตัญญูต่อผู้มีพระคุณด้วยการตอบแทนในการ
ปฏิบัติดูแลสุขภาพของชุมชนในท้องถิ่น

ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม
ราชชนก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

**ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนนำกระบวนการ
จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิต
บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา
พยาบาลไปปฏิบัติ** พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ
บูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความ
เป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย
พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
ประกอบด้วยเตรียมอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้โค้ช
ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้การสะท้อนคิด
(Reflective Learning) 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 สร้าง
ความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (ผ่านอายตนะ
ทั้ง 6) ขั้นที่ 2 เมื่อเกิดความตระหนักแล้วกำหนด
ประเด็นปัญหาเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล
(Self-reflection) ขั้นที่ 3 ทบทวนข้อเท็จจริง
จากสถานการณ์ร่วมกับเพื่อน (Group -
reflection) ขั้นที่ 4 หาข้อมูลเพิ่มเติมนำมา
วิเคราะห์ร่วมเพื่อทำความเข้าใจเหตุการณ์/
ปรากฏการณ์นั้น ขั้นที่ 5 ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้
ถึงความรู้สึก ความคิดใหม่ (Growth mindset)
ขั้นที่ 6 นำกระบวนการคิดใคร่ครวญที่ได้ไปใช้ใน
สถานการณ์ใหม่ (Presentation- reflection)
แสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล มีการนำกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนมาจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการตลอดหลักสูตร 4 ปี ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมนิเทศ พบว่าการสะท้อนคิดของผู้เรียนแสดงถึงความรู้สึที่ดีต่อกระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์เกิดความรู้ความเข้าใจในทักษะกระบวนการ(Process Skills) คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ผ่านชุดกิจกรรม (Integrated Learning Program: ILP) ในการพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นองค์รวม ดี เก่ง มีความสุขในกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิรูป

วิธีคิด ปรับวิธีคิดใหม่ (Growth mindset) เพิ่มมิติมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับความแตกต่างของความคิดซึ่งกันและกัน ใช้การพิจารณาอย่างมีสติและมีเหตุผลก่อนตัดสินใจร่วมกัน เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ในวิทยาลัยต่อไป ระยะที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นได้ดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิต “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” ด้วยการจัดการศึกษาวิทยาลัยได้ใช้หลักสูตรบูรณาการและมีจุดเน้นที่การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในรายวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้แก่วิชา

ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในรายวิชาชีวการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทุกรายวิชา สำหรับชั้นปีที่ 2-4 และ บูรณาการกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลสะท้อน การเกิด Growth mindset จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับรายวิชาการศึกษาทั่วไป (วิชาที่ทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) พบว่าผู้เรียนรู้สึกว่าปัญหาที่กำลังเผชิญเป็นสิ่งที่ท้าทาย กล้าแสดงออก ฟังความคิดของคนในชุมชน ฟังความคิดเห็นของคนอื่นไม่ตัดสินคนเพียงภายนอก การพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้นำที่ตีความแก้ปัญหากับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ปลูกจิตสำนึกผ่านการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวมเกิดแรงบันดาลใจนำไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การออกแบบบูรณาการกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ได้สะท้อนผลให้ปรากฏเป็นรูปธรรมคือ การเปลี่ยนผ่านความคิดใหม่ (Growth mindset) ความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการคิดที่มีภาพใหญ่ของเรื่องนั้นหรือประเด็นนั้นก่อนเสมอ เพื่อให้ได้ความคิดที่เป็นองค์รวมก่อนที่จะแยกแยะแต่ละปัจจัยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบด้วยเหตุและผล โดยวิธีการมองจะมุ่งไปสู่การแก้ปัญหาในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อปรากฏการณ์นั้นด้วยความเสียสละในฐานะความเป็นมนุษย์ที่พึงกระทำต่อส่วนรวมโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่นท้าทายที่จะนำความคิดที่ดีก่อประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม อย่างเป็นรูปธรรม การจัดการเรียนรู้บูรณาการในรายวิชาชีว ผู้เรียน

สะท้อนถึงความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยการรับฟังความแตกต่างทางความคิด มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ช่วยเหลือสังคมและแก้ปัญหาของชุมชนด้วยจิตอาสา อดทนรับผิดชอบ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ระยะเวลาที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปัจฉิมนิเทศ หลังสำเร็จการศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพในการทำงานพบว่าบัณฑิตได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และสามารถปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้ใช้บริการ สถาบัน สังคม และประเทศชาติต่อไป กิจกรรมเน้นการให้ความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมภายหลังสำเร็จการศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพในเชิงวิชาการ เกิดจิตสำนึกในการทดแทนทุน ตระหนักว่าตนเองเป็นใคร เข้าใจว่าได้ทุนมาเพราะการมีส่วนร่วมของหลายคนที่เป็นเจ้าของทุน การเปลี่ยนผ่านความคิดใหม่ กลุ่มอาจารย์ผู้สอนได้สะท้อนถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนผ่านความคิดของตนเอง ครูเองต้องตระหนักว่าตนเองก็เป็นผู้เรียนคนหนึ่งซึ่งพร้อมจะเผชิญกับทุกเหตุการณ์ไปพร้อมๆ กับผู้เรียน บทบาทโค้ช (ครูโค้ช) พัฒนากระบวนการคิด อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนเป็น ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (ชุมชนแกนนำ กล้วยานมิตร) แลกเปลี่ยนแนวคิดทักษะต่างๆที่

เกี่ยวข้อง อาทิ การสะท้อนคิด การใช้พลังคำถาม ในบทบาทครูโค้ชเพื่อการจัดการความรู้โดยการ ถอดบทเรียนร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer coach) โดยมีโค้ชผู้บริหาร (Administrator coach) และโค้ชเชี่ยวชาญ (Expert coach) ร่วม ให้คำชี้แนะเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนให้เกิดความเป็นพลเมืองที่ สร้างสรรค์ (ดี,เก่ง,มีความสุข)

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินคุณลักษณะ จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา พยาบาลภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นนักศึกษา พยาบาลโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนา สุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอย สมเด็จพระเจ้าในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2561จำนวน30 คน มีความคิดเห็นต่อการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้ง 3 ระยะ ดังนี้ ระดับ ความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.62, SD=0.60$ จากคะแนนเต็ม 5) ระยะที่ 1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในช่วงปฐมนิเทศ พบว่าระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.59, SD=0.62$ จากคะแนนเต็ม 5) ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนถึงความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ของการเป็นนักศึกษาพยาบาล ทำให้มีความอดทน มุ่งมั่นเพื่อเรียนให้สำเร็จ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนและวิชาชีพสู่การ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีเพื่อประชาชนด้วยความ สำคัญในบุญคุณที่ได้รับทุน ระยะที่ 2 การจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วย หัวใจความเป็นมนุษย์ของสถาบันการศึกษา

ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.60, SD=0.61$ จากคะแนนเต็ม 5) ข้อมูลเชิง คุณภาพสะท้อนว่านักศึกษาผู้สืบทอดเมื่อเข้าไป อยู่ในวิทยาลัยที่มีการดูแลเสมือนครอบครัว ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในแต่ละ สถานศึกษาที่มีจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สถาบันได้ให้ความรู้และทักษะในการที่จะอยู่ ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเคารพซึ่งกันและกันมีการ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ ต่างๆ จนมั่นใจที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อ ผู้รับบริการอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมมิติ ทางกาย จิต อารมณ์ สังคม และมีความโอ้ออม อารี ซื่อสัตย์ ระยะที่ 3 การจัดการกระบวนการ เรียนรู้ในช่วงปัจฉิมนิเทศหลังสำเร็จการศึกษา ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.68, SD=0.59$ จากคะแนนเต็ม 5) ข้อมูลเชิง คุณภาพสะท้อนพบว่าผู้เรียนมีความสุขและความ ภูมิใจในวิชาชีพ เรียนรู้การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงในวัยทำงานมีการรองรับการบรรจุ เป็นข้าราชการ กตัญญูรักในวิชาชีพมีจิตสำนึกใน พระมหากษัตริย์คุณ ได้รับแรงบันดาลใจในการ อ่านหนังสือสอไบเบประกอบวิชาชีพให้ผ่านและ การทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่น

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบยืนยัน กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อ พัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของ นักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก การประเมินตรวจสอบยืนยัน (Connoisseurship) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ พยาบาล 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการ

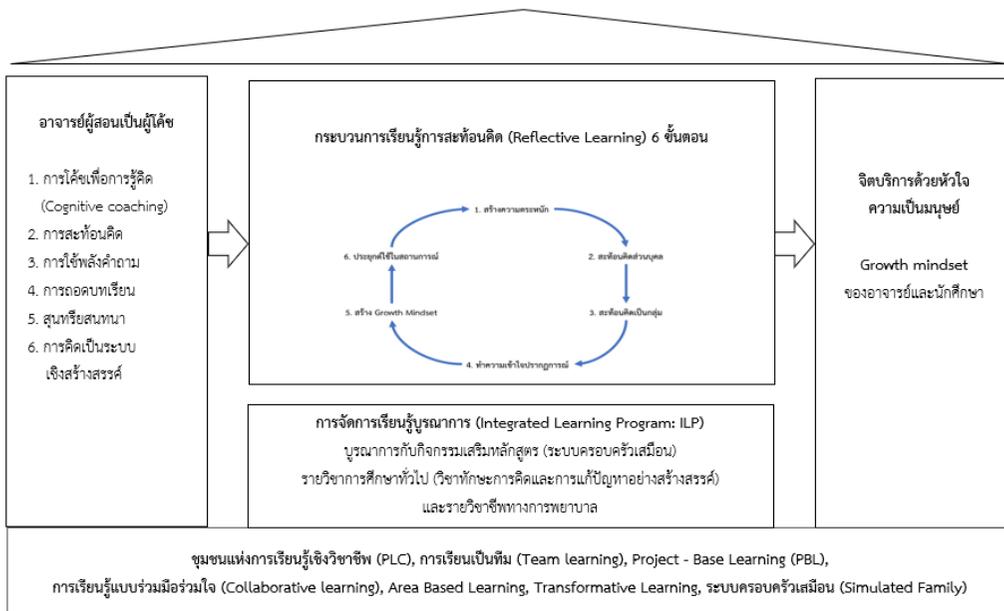
สอน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไป 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษาสถาบันพระบรมราชชนก และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินตรวจสอบยืนยันการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนา จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกผ่าน แบบประเมินใน 4 ประเด็นคือ 1) การจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการเป็นประโยชน์ในเชิง วิชาการและวิชาชีพ 2) การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 3) การพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาและ 4) ด้านนวัตกรรมจัดการศึกษาและต่อการ พัฒนาการศึกษาบูรณาการ

ผลการประเมินพบว่ามีความเฉลี่ยความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย \bar{x} = 4.80, SD = 0.26) โดยมีข้อคิดเห็นร่วมกันว่า เป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สามารถ กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบใน บทบาทผู้ที่จะไปประกอบวิชาชีพพยาบาลได้ใน อนาคตผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน แต่มีข้อเสนอแนะให้ เขียนให้ชัดเจนว่ามีกระบวนการอย่างไรบ้าง ภาพสะท้อนการจัดระบบการเรียนรู้ทั้ง 3 ระยะ คือ 1) ระยะปฐมนิเทศ 2) ระยะการศึกษาตาม หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในแต่ละวิทยาลัย สังกัด สถาบันพระบรมราชชนกและ 3) ระยะปัจฉิม นิเทศ ทำให้เห็นความใส่ใจต่อผู้เรียนที่มาจาก พื้นที่ต่างวัฒนธรรมตามประเพณี ซึ่งเป็นช่วงที่ ต้องดูแลให้นักศึกษามีการปรับตัวทางสังคม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านโครงการ

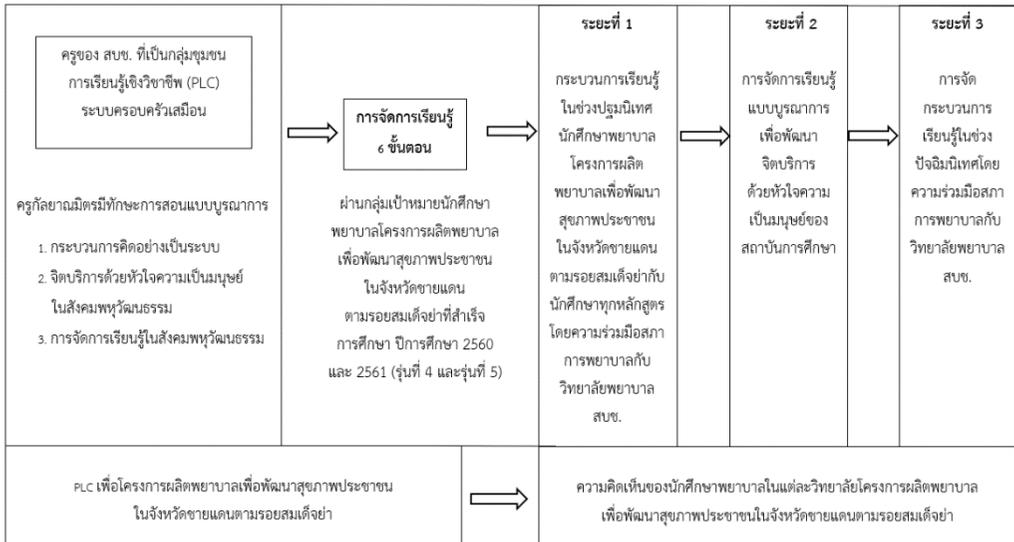
ปฐมนิเทศกระตุ้นให้มีการพัฒนากระบวนการคิด หลากหลายมิติ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างเป็น ระบบเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการปลูก จิตสำนึกรักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณผ่านกิจกรรม หลากหลาย (Integrated Learning Program :ILP) เพื่อส่งต่อทักษะการเรียนรู้กระบวนการ (Process skill) ผ่านการสะท้อนคิดนั้น โดยมี ข้อเสนอแนะให้ประมวลทักษะต่างๆที่ได้ในช่วง ปฐมนิเทศนั้นระบุถึงการส่งต่อของผู้เรียนไปสู่การ เรียนรู้ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในระยะเวลา 4 ปีตามมาตรฐานของหลักสูตร

ส่วนการศึกษาเฉพาะวิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ขอนแก่น ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของ วิทยาลัยต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้วยกันนั้น หากจะบ่งบอกถึงความเป็นตัวแทน การศึกษาได้นั้น มีคุณลักษณะอะไรบ้างที่สามารถ แสดงให้เกิดการยอมรับได้ เช่น มีอัตลักษณ์ร่วม คือการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีระบบ ครอบครัวเสมือนที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของแต่ละวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นเครือข่ายและ ครูเป็นชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ผ่านการ อบรมเตรียมความพร้อมโดยสถาบันพระบรมราช ชนกคือส่วนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลต่างๆ การเป็นครู PLC ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องมีพัฒนาการเป็นอย่างไรให้ สังเคราะห์ไว้ในบทที่ 2 เพื่อยืนยันถึงบทบาทของ ครูในศตวรรษที่ 21 ผ่านการสังเคราะห์งานวิจัย จะทำให้เกิดความมั่นใจในตัวครูของสถาบันพระ บรมราชชนกที่เรียกว่าครูกัลยาณมิตรหรือ ครูเพื่อศิษย์

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ภาพประกอบ 3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ภาพประกอบ 4 สภาพการณ์จัดการศึกษาชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ:ครูกัลยาณมิตรของสถาบันพระบรมราชชนกในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อให้ได้ผู้เรียน ดี เก่ง และมีความสุข

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบดังแผนภาพที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของ

นักศึกษาพยาบาลในโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพชุมชนในจังหวัดชายแดนตามรอยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน และปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน ดำเนินการระหว่างปีการศึกษา 2560-ปีการศึกษา 2562 การจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก เป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการมีรูปแบบการศึกษาบูรณาการของกระบวนการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนดี เก่ง และมีความสุข (ลิลลี่ศิริพร,มกราพันธุ์ จุฑารสก,ศุกรใจ เจริญสุข

,เพื่องฟ้า นรพัลลภและณิชดา สารถวัลย์แพศย์ ,2557) สถาบันพระบรมราชชนกมีนโยบายผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ รับผิดชอบและเอื้ออาทรกับการดูแลประชาชน และผู้รับบริการ เสมือนญาติ (สมควร หาญพัฒน ชัยกูร,มกราพันธุ์ จุฑารส, ลิลลี่ ศิริพรและคณะ ,2557) โดยเฉพาะได้เกิดเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของสถานศึกษาในสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัว เสมือน (ส่งศรี กิตติรักษ์ตระกูลและคณะ,2554 ; มกราพันธุ์ จุฑารส,2554) ระบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละวิทยาลัยมีความสอดคล้องกันคือ เป็นหลักสูตรบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเน้นการสร้างอัตลักษณ์การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันพระบรมราชชนก ,2556) และเน้นการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาการจัดการความรู้ร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อพัฒนาบทบาทของทั้งครูผู้สอนและนักศึกษาให้สามารถทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ของตัวครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีส่วนร่วมไปพร้อมๆ กันใช้กระส่อนคิด การใช้พลังคำถาม ตลอดจนการถอดบทเรียนร่วมกัน(เพลินตา พรหมบัวศรี และคณะ, 2560) สำหรับการจัดการเรียนรู้ของแต่ละวิทยาลัยจะให้ความสำคัญกับการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ถือเป็นก้าวแรกของการใช้ชีวิตในวิทยาลัยและมีกระบวนการจัดการเรียน

การสอนแบบบูรณาการที่เน้นการพัฒนาการคิดระดับสูง อาทิการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างระบบเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขตลอดหลักสูตร เพื่อสะท้อนถึงสิ่งทีบอกว่าเป็นความดีคือจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ สะท้อนถึงความเก่ง คือ การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ส่วนบุคคลที่มีความสุขสะท้อนผ่านการเรียนรู้ อย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมและมีการกระตุ้นผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในช่วงปัจฉิมนิเทศ (Integrated Learning Program) มีการถอดบทเรียนเส้นทางการเรียนรู้ที่ได้บ่มเพาะและเปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตนักศึกษาสถาบันพระบรมราชชนกตลอดมา

การที่วิทยาลัยต่างๆ มีการผลิตร่วมกับสภาการพยาบาลในโครงการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกูณาธิคุณขององค์ประธานมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี และการได้รับความไว้วางใจจากสภาการพยาบาลในการร่วมผลิตพยาบาลในโครงการนี้ ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งต่างให้ความร่วมมือในการเข้ารับการจัดการเรียนรู้ ทั้งในช่วงปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศเป็นประจำทุกปี ถึงแม้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละวิทยาลัยก็ตามแต่ก็มีเครือข่าย PLC ร่วมถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเสมอมา เพื่อนำผลที่ได้ของแต่ละวิทยาลัยมาปรับปรุงการผลิตนักศึกษาตลอด

หลักสูตร (มกราพันธุ์ จุฑารสก, วัชร อมรโรจน์วร วุฒิ และ ศักขรินทร์ นรสาร, 2559) ดังนั้น กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อิงมุ่งเน้นการ ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาร่วมกับ สภาการพยาบาลในช่วงปฐมนิเทศและส่งต่อ ทักษะต่างๆ ในกระบวนการในความคิดเห็นของ นักศึกษาจากวิทยาลัยต่างๆ ที่จัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการนำไปใช้ในกระบวนการ หลักสูตรในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก ตลอดจนการประเมินความ คิดเห็นในช่วงปัจฉิมนิเทศของนักศึกษา ในโครงการอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน พระบรมราชชนก เพราะช่วงที่มีกิจกรรมดังกล่าว จะเป็นการปลูกจิตสำนึกบริการด้วยใจรัก ซึ่งจาก การวิเคราะห์มีการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการและมีคุณลักษณะเดียวกันกับ จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ส่วนการ สะท้อนระหว่างกระบวนการของแต่ละวิทยาลัย ได้ใช้กระบวนการตามหลักสูตร การพัฒนา อัตลักษณ์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นเป็นภาพสะท้อนการผลิตบัณฑิต พยาบาลที่เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้มีจิตสำนึก ความกตัญญูตวกตเวทีกับ ผู้มีพระคุณ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นพยาบาล วิชาชีพที่ดีเพื่อแทนคุณแผ่นดินนั้นคือกลับไป ปฏิบัติหน้าที่ดูแลสภาวะของประชาชนในชุมชน บ้านเกิดหรือสถานบริการที่ขาดอัตรากำลัง เป็นการกระจายความเป็นธรรม ในการดูแล สุขภาพให้เกิดขึ้นได้จริงซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของมกราพันธุ์ จุฑารสก, วัชร อมรโรจน์ วรวุฒิ, วิไลวรรณ วัฒนานนท์, เบญจพร ทิพย์ผลกุล

และอณิษฐา จุฑารสก (2562) ได้กล่าวถึง การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง:ความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาและสถานบริการในชุมชนนั้น จำเป็นต้องกำหนดภารกิจการผลิตกำลังคนด้าน สุขภาพและสาธารณสุขเพื่อสนองความต้องการ ที่เน้นบริการด้วยการดูแลสุขภาพและความ เจ็บป่วยประชาชนในชุมชนตลอดจนการรองรับ ระบบบริการของกระทรวงสาธารณสุขด้วยการ ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างคุณธรรม จริยธรรมในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในองค์กรหรือชุมชนนับเป็นภารกิจสำคัญในการ สร้างคนคุณภาพให้กับท้องถิ่น ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติอีกแนวทางหนึ่ง ผู้บริหารการศึกษา มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระบบ การศึกษาของแต่ละสถาบันโดยกำหนดเป้าหมาย ร่วมกันเป็นเครือข่าย นับเป็นการสร้างวิถี คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการขับเคลื่อนการบริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ดังเช่นสถาบันพระ บรมราชชนกร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดได้ ดำเนินนโยบายสนองต่อกระบวนการพัฒนาของ สภาการพยาบาลเป็นการสร้างคนคุณภาพให้กับ ประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ควรมี การติดตามความ คงทนของ อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของบัณฑิตสถาบันพระบรมราชชนก เพื่อสะท้อน ถึงความยั่งยืนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ซึ่งหากการจัดการเรียนรู้อิงแบบ บูรณาการเพื่อพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความ เป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลปรับเปลี่ยน

กระบวนทัศน์ได้ ซึ่งอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์จะยังคงอยู่กับบัณฑิตพยาบาลตลอดไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ และ ดร.มกราพันธุ์ จูฑะรสก ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้การปรึกษา แนะนำ

ชี้แนะตรวจสอบความตรงของเนื้อหาตรวจสอบผลงานวิจัยพร้อมทั้งกรุณาแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ท้ายนี้ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คณะอาจารย์และนักศึกษาที่อนุเคราะห์ให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งทำให้วิจัยครั้งนี้สมบูรณ์และเป็นประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2552). *เมื่อการแพทย์ ไม่ได้มีแค่การรักษาอวัยวะเท่านั้น*. ใน พงศธร พอกเพิ่มดี (บรรณาธิการ), *หลังประติมาศาสตร์ความสุข*. กรุงเทพฯ: เครือข่ายร่วมพัฒนาศักยภาพผู้นำการสร้างสุขภาวะแนวใหม่ (คศน.)
- จรี แสนสุข, นิระมล สมด้ว, และแสงดาว จันทร์ดา. (2558). การศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์ จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในบัณฑิตโครงการผลิตพยาบาลชุมชน เพื่อชุมชน ของชุมชนและโดยชุมชน จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 34(3), 140-146.
- ประเวศ วะสี. (2549). *คุณธรรมนำการพัฒนายุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- เพลินดา พรหมบัวตรี และคณะ. (2560). รูปแบบการศึกษาดูงานการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การโค้ช การสะท้อนคิด และการใช้พลังคำถาม วิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 27(1), 60-72.
- มกราพันธุ์ จูฑะรสก. (2551). *กระบวนกรเรียนรู้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- มกราพันธุ์ จูฑะรสก. (2554). *การสร้างเครือข่ายระบบสาธารณสุขในวิชาชีพพยาบาลภายใต้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์:ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาสู่สถานบริการเพื่อชุมชนเข้มแข็ง*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- มกราพันธุ์ จูฑะรสก. (2556). *คู่มือการจัดการนวัตกรรม กระบวนกรเรียนรู้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน พิมพ์ครั้งที่ 2*. นนทบุรี: ยุทธรินทร์ การพิมพ์.

- มกราพันธ์ จุฑารส, ลิลลี่ ศิริพร, และอณิษฐา จุฑารส. (2557). การปฏิรูปการผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านสาธารณสุขไทย บริบทวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์. ใน มกราพันธ์ จุฑารส และอณิษฐา จุฑารส. (บรรณาธิการ). *การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรแห่งความสุขบนฐาน "จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน"* ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- มกราพันธ์ จุฑารส, วชิรี อมรโรจน์วรวุฒิ และศักขรินทร์ นรสาร, (2559). *เอกสารสรุปการถอดบทเรียนโครงการปฎิบัติในโครงการผลิตพยาบาลเพื่อพัฒนาสุขภาพประชาชนในจังหวัดชายแดน รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ณ สำนักงานสภาการพยาบาล วันที่ 26 พฤษภาคม 2559.*
- มกราพันธ์ จุฑารส, วชิรี อมรโรจน์วรวุฒิ, วิไลวรรณ วัฒนานนท์, เบญจพร ทิพย์ผลกุล และอณิษฐา จุฑารส. (2562). การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง:ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานบริการในชุมชน. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 67-79.
- ลิลลี่ ศิริพร, มกราพันธ์ จุฑารส,ศุภกรใจ เจริญสุข,เฟื่องฟ้า นรพัลลภ และณิขดา สารถวัลย์แพศย์. (2557). รูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการการคิดอย่างเป็นระบบจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 7(1),39-54.
- วิไลวรรณ วัฒนานนท์. (2561). *เอกสารสรุปความร่วมมือในการผลิตพยาบาลที่มีคุณธรรมจริยธรรม: จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ระหว่างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น และโรงพยาบาลขอนแก่น (เอกสารอัดสำเนา).* ขอนแก่น: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น.
- สังศรี กิตติรักษ์ตระกูล, มกราพันธ์ จุฑารส, จิราพร วัฒนศรีสิน, สุระพรรณ พนมฤทธิ, วิภาวรรณ อริยานนท์, เพียรพันธ์ อัสวพิทยา และวชิรี อมรโรจน์วรวุฒิ. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารกองการพยาบาล*, 38(1),16-30
- สถาบันพระบรมราชชนก.(2556). *คู่มือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2556* นนทบุรี :ยุทธรินทร์การพิมพ์.
- สมควร หาญพัฒนชัยกูร, มกราพันธ์ จุฑารส, ลิลลี่ ศิริพร และคณะ. (2557). การพัฒนาชุมชนสุขภาพโดยใช้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือน (หนึ่งวิทยาลัย หนึ่งชุมชน). *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 24(1), 67-79.
- สาธิตา เมธนาวิณ. (2553). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลและผลกระทบโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.* ขอนแก่น: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น.

สุวคน แก้วอ่อน. (2557). รายงานการบริหารอัตรากำลังพยาบาล : โรงพยาบาลขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพยาบาลขอนแก่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อำพล จินดาวัฒนะ. (2549). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.